

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Fen Edebiyat Fakültesi
Tarih Bölümü
2019 / 2020 Eğitim-Öğretim Yılı Güz Yarıyılı
TAR335 Eskiçağ Akdeniz Med. Tarihi Dersi Final Sınavı

06/01/2020

Öğrencinin		Aldığı Puan	
Adı ve Soyadı	<i>CEVAP ANAHTARI</i>		
Numarası		İmzası	
❖ Sınav süresi 60 dakikadır. ❖ Birinci soru 50 puan, ikinci soru 50 puan, toplam 100 puandır.			

Dr. Öğr. Üyesi Okay PEKŞEN
Başarılar Dilerim...

SORULAR

1. Kleisthenes kimdir? Faaliyetleri hakkında bilgiler veriniz.
2. III. Aleksandros kimdir? Doğu seferi hakkında bilgiler veriniz.

CEVAPLAR

1. Peisistratos ve ailesinin tiranlık döneminden sonra Atina'da, önde gelen hanedanlardan Alkmeonidai ailesinden olan Kleisthenes ve Isagoras arasında parti kavgaları başladı. Bu parti kavgalarının temelinde, arkhon olabilmek için girilen mücadele yatmaktaydı. Kleisthenes, Isagoras ile giriştiği bu mücadelede politik grupların desteğini kaybetti ve M.Ö. 508'de Isagoras arkhon oldu. Kleisthenes bunun üzerine, Atinalı vatandaşları, yönetimi çoğunluk olan halkın eline bırakacağı konusunda söz vererek, kendi tarafına çekti ve Isagoras'a rağmen, gerçekleştireceği reformları mecliste onaylatmayı başardı. Kleisthenes'in halkın desteğini kazanmasında, yönetimi sınırlamak isteyen oligarşi taraftarı Isagoras'ın aksine herkese yasalar karşısında eşitlik (isonomia) sloganıyla hareket etmesinin etkisi büyüktü. Bunun yanında, halk kitlesi kendilerini sahip oldukları bu güçten mahrum bırakacak baskıcı bir yönetimden çekindikleri için Kleisthenes'i destekliyordu. Atinalılar üzerindeki otoritesi sarsılan ve sahip olduğu üstünlüğü kaybeden Isagoras, Sparta kralı Kleomenes'den yardım istedi. Kleomenes daha önce M.Ö. 520 dolaylarında Atinalılar ile müttefiklik kurmaya çalışarak Atina'yı meydana getirdiği Sparta birliğine katmayı denemiş, ancak başarılı olamamıştı. Atina'nın yönetimini kendi lehine değiştirme fırsatı yakalayan Kleomenes Atina'ya elçi göndererek Kleisthenes'in yanındaki lanetli Atinalılarla birlikte şehri terk etmesini istedi. Kleisthenes, bunun üzerine mecliste onaylattığı reformları uygulama fırsatı bulamadan gizlice şehri terk etmek zorunda kaldı. Küçük bir güçle Atina'ya gelen Kleomenes lanetli olarak itham ettiği Kleisthenes taraftarı yedi yüz Atinalı aileyi sürgüne gönderdi ve var olan meclisi feshetmek için harekete geçerek kendi taraftarlarından oluşan üç yüz kişilik grubu yönetime getirmeye çalıştı. Atina halkının da desteğini alan meclisin direnmesi üzerine zor durumda kalan Kleomenes ve Isagoras destekçileriyle birlikte Akropolis'e sığındılar. Atinalıların gösterdikleri bu direnç muhtemelen, onların aynı zamanda Sparta'nın Atina'yı ele geçirip kendi birliğinin üssü olarak kullanma tehlikesinin farkında olduklarının da bir kanıtıydı. Herodotos Akropolis'i kuşatan halkın iki gün boyunca burada beklediğini belirtir. Üçüncü günün içerisinde, Spartalıların hepsi şehri terk etmek zorunda kalırlar. Isagoras'ın geriye kalan destekçileri ise, hapse atılarak ölüme mahkûm edilirler. Bununla birlikte daha farklı bir görüşe göre Kleomenes ve destekçilerinin tamamının Atina'yı güvenle terk etmelerine izin verilmiştir. Atinalılar daha sonra, Kleisthenes'i ve Atina'dan sürgün edilen yedi yüz aileyi geri çağırdılar ve Kleomenes ve Spartalıların tekrar saldırma ihtimallerine karşılık Perslerle anlaşma yapmak için Sardeis'e elçi gönderdiler. Böylece, Atina halkının desteğini ve güvenini kazanarak onların lideri olan Kleisthenes,

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Fen Edebiyat Fakültesi
Tarih Bölümü
2019 / 2020 Eğitim-Öğretim Yılı Güz Yarıyılı
TAR335 Eskiçağ Akdeniz Med. Tarihi Dersi Final Sınavı

06/01/2020

Öğrencinin		Aldığı Puan	
Adı ve Soyadı	CEVAP ANAHTARI		
Numarası		İmzası	

❖ Sınav süresi 60 dakikadır.
❖ Birinci soru 50 puan, ikinci soru 50 puan, toplam 100 puandır.

Dr. Öğr. Üyesi Okay PEKŞEN

Başarılar Dilerim...

tiranlığın yıkılmasından üç yıl sonra M.Ö. 508 yılında iç çekişmeler nedeniyle uygulamaya koyamadığı reformlarını gerçekleştirme fırsatını yakaladı. Kleisthenes, ilk olarak Atina'nın kabile yapısını tekrar düzenledi ve eskiden dört olan kabilelerin (phylai) sayısını ona çıkardı. Kabilelerin isimleri, önceden belirlenen yüz yerel Hellen kahramanının ismi arasından Delphi'deki Apollon tapınağının kadın kahini Pythia tarafından kutsanarak seçilmişti. Daha sonra, meydana getirilen kabilelerin kahramanlarının heykelleri, Atina şehrinin kurucularının tapınaklarının yer aldığı Agora'nın güneybatı kısmına dikildi. Aristoteles'e göre Kleisthenes, Atina kabile sistemini yeniden düzenleyerek halk arasında kolektif bir yapı meydana getirmeyi ve daha fazla kişinin devlet yönetimine katılımını amaçlıyordu. Kleisthenes' in böyle bir değişiklik yapmasının nedeni politik soy gruplarının mücadelesine engel olmak ve bu sayede Atinalılar arasında yönetsel bir birliktelik meydana getirmektir. Kleisthenes ikinci olarak Attika'yı şehir (asty), sahil (paralia) ve iç bölge (mesogeios) olmak üzere üç bölgeye ayırdı. Daha sonra, kabileleri trittys adı verilen üç parçaya bölerek toplam 30 trittys elde etti ve bu parçaları kura ile her bir bölgeye 10 trittys gelecek şekilde paylaştırdı. Böylece, on kabilenin de her üç bölgede birer parçası olması sağlandı. Trittys'ler, toplam sayıları 139'u bulan yerel deme topluluklarından meydana getirilmişti ve bir trittys ortalama olarak 4 veya 5 deme içeriyordu. Dēmeler'den bazıları buldukları yere göre adlandırılırken, bazılarına da efsanelerde geçen kurucularının isimleri verilmişti. Daha önce kabilelerin içerisinde yer alan naukraroi yapılarının yerine kurulan deme topluluklarının başında dēmarchos adı verilen görevliler bulunuyordu. Yıllık olarak kura ile seçilen dēmarchos'lar; tapınakların bakımı, festivallerin kutlanması, devlet adına dini ayinleri düzenlemek, vatandaşların deme'lere kayıtlarını gerçekleştirmek, bule'ye gönderilecek adayları belirlemek ve deme meclislerine başkanlık etmek gibi birçok önemli görevi daha yerine getiriyorlardı. Bunun yanında her deme kendi vatandaşlarından oluşan bir meclise (agora) sahipti. Demarchos'ların başkanlık ettiği bu meclislerde Atinalıların vatandaşlık kayıtları yapılmaktaydı. Deme üyelerinin 18 yaşından gün alan çocuklarının katıldığı yaz aylarında düzenlenen meclis toplantılarında, çocukların vatandaş olarak kaydedilip kaydedilmeyecekleri oylanır; çocukların fiziksel gelişimleri göz önünde tutularak yapılan bu oylamalarda eğer karar olumlu çıkarsa, adayların vatandaş listelerine kayıtları gerçekleştirilirdi. Vatandaşlıkları kabul edilmeyen adayların ise, mahkemeye başvurabilme hakları vardı. Yeni vatandaşlık hakkı kazanan kişilerin eski kimliklerini belli etmeden rahatlıkla diğer vatandaşlarla birlikte yaşayabilmelerini sağlamak amacıyla, Atinalıların yurttaşlık belirtisi olarak eskiden olduğu gibi babalarının isimlerini kullanmaları yerine, buldukları deme'nin isimlerini soyadı olarak kullanmaları yasalaştırıldı. Kleisthenes muhtemelen Peisistratid'ler döneminde vatandaşlık hakkı elde eden, fakat daha sonra M.Ö. 510 yılında vatandaşlık listelerinin (diapsēphismos) gözden geçirilmesi sonucunda, haksız yere vatandaşlık elde ettikleri suçlamasıyla haklarını kaybeden yabancıları yeniden Atina vatandaşlığına kazandırmak için böyle bir yasa çıkarmıştı. Vasıflı işçi ve tüccarlardan oluşan

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Fen Edebiyat Fakültesi
Tarih Bölümü
2019 / 2020 Eğitim-Öğretim Yılı Güz Yarıyılı
TAR335 Eskiçağ Akdeniz Med. Tarihi Dersi Final Sınavı

06/01/2020

Öğrencinin		Aldığı Puan	
Adı ve Soyadı	<i>CEVAP ANAHTARI</i>		
Numarası		İmzası	

❖ Sınav süresi 60 dakikadır.
❖ Birinci soru 50 puan, ikinci soru 50 puan, toplam 100 puandır.

Dr. Öğr. Üyesi Okay PEKŞEN
Başarılar Dilerim...

bu insanlar Solon döneminden başlayarak Atina'nın siyasi ve ekonomik yapısı içerisinde önemli yer edinmişlerdir. Kleisthenes böyle önemli bir gruba tekrar vatandaşlık hakkı vererek kabilelerin içerisinde doğrudan nüfuz sahibi olmayı amaçlıyordu. Kleisthenes döneminde daha önceleri Atina vatandaşlığının da temellerini oluşturan geniş akraba gruplarının (phratia) sahip oldukları siyasi güç ortadan kalktı ve aile (oikos) yeni sistem içerisindeki temel birim olarak ortaya çıktı. Peisistratid'ler döneminde şehrin hem ekonomik hem de politik bir merkezi güç olarak gelişimi tamamlanmıştı. Vatandaş olarak kendi soy gruplarına bağlı olan Atinalılar, şehre taşındıkları zaman bağlı buldukları soy gruplarından uzaklaştıkları için vatandaşlık haklarını kullanmakta zorluk çekiyorlardı. Kleisthenes, vatandaşlık kavramını doğum ve zenginliğin yerine yerel temellere dayalı bir şekilde düzenleyerek Atinalıların vatandaş olarak yönetimde daha fazla hak sahibi olmalarının da önünü açmıştı. Böylelikle sıradan vatandaşların soy gruplarının baskısından kurtulmaları sağlanmış oluyordu. Kabilesel alanda yapılan bu düzenlemeler sayesinde, deme'ler kısa sürede yerel yönetim merkezleri haline geldi. Kleisthenes bu sayede demokratia'nın kaynağı olan halk kitlesine ulaşıyordu. Atina'nın kabilesel olarak düzenlenmesi tamamlandıktan sonra, on kabilenin her birinden elli kişi seçilerek eski Dört yüzler Meclisi'nin yerine beş yüz kişiden oluşan Beş yüzler Meclisi meydana getirildi. Bu meclise üyeler, yıllık olarak ve otuz yaşını geçmiş Atina vatandaşları arasından seçim ile belirlenmekteydi. Kabilelerin en alt tabakası olan deme'lerin büyüklüklerinin bu seçimde önemli rolü vardı. Kabile içerisinde sayıca fazla nüfusa sahip olan bir deme, o kabileden seçilecek elli kişinin içinde ve dolayısıyla Beş yüzler meclisi içerisinde, aynı kabileden yer alan diğer deme'lere nazaran, daha fazla temsilci bulundurma hakkına sahipti. Beş yüzler Meclisine üyelik, önceden olduğu gibi, üç sınıf arasında paylaştırılmıştı ve bir üye hayatı boyunca yalnızca iki kere seçilebiliyordu. Aristoteles, Athenian Politeia'da Kleisthenes'in kabileleri tekrar düzenledikten ve Beş yüzler Meclisini meydana getirdikten sonra M.Ö.507 yılında "ostrakismos" yasasını çıkardığını belirtir. Ostrakismos yasasının uygulanabilmesi için iki aşamalı bir süreçten geçilmesi gerekmekteydi. Her yılın altıncı ayı içerisinde meclise ostrakismos yasasının uygulanıp uygulanmayacağı konusunda teklif getirilirdi. Eğer ostrakismos yasasının uygulanması kabul edilirse, sekizinci ayın içerisinde yasayı uygulamak için Agora'da bir araya gelinirdi. Ostrakismos yasası için her bir Atinalı ostrakon adı verilen kırık çömlek parçalarını alır ve yasayla cezalandırmak istedikleri kişilerin isimlerini bu parçalara yazarak oy şeklinde Agora'da ki barikatlarla çevrili yere bırakırlardı. Arkhon'lar ilk olarak ostrakon'ların sayısını hesaplarlar; eğer atılan toplam oy sayısı 6000'den daha az olur ise ostrakismos yasası uygulanmazdı. Toplamda 6000 sayısına ulaşırsa, ostrakon parçaları kendi aralarında, taşıdıkları isimlere göre, tasnif edilir ve bu parçalar üzerinde ismi en çok geçen kişi Atina dışına sahip olduğu malların geliriyle birlikte on yıllığına sürgüne gönderilirdi. Kleisthenes'in gerçekleştirdiği değişikliklerden sonra M.Ö.501 yılında Beş yüzler Meclisi üyelerine ilk defa yemin etme zorunluluğu getirildi. Bazı modern yazarlara göre,

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Fen Edebiyat Fakültesi
Tarih Bölümü
2019 / 2020 Eğitim-Öğretim Yılı Güz Yarıyılı
TAR335 Eskiçağ Akdeniz Med. Tarihi Dersi Final Sınavı

06/01/2020

Öğrencinin		Aldığı Puan	
Adı ve Soyadı	CEVAP ANAHTARI		
Numarası		İmzası	
❖ Sınav süresi 60 dakikadır. ❖ Birinci soru 50 puan, ikinci soru 50 puan, toplam 100 puandır.			

Dr. Öğr. Üyesi Okay PEKŞEN
Başarılar Dilerim...

Kleisthenes'in M.Ö. 508'de yasadığı reformların tam olarak yürürlüğe girebilmesi için aradan 7 yıl kadar bir sürenin geçmesi gerekmişti. M.Ö. 501 tarihi, aynı zamanda Kleisthenes'in reform programının sonucu ve hatta yeni meydana getirilen Beş yüzler her kabileden bir tane olmak üzere on general (stratēgoi) seçildi ve polemarkhos bütün orduyu kumanda etmekle görevlendirildi. Generallerin tayinlerini kabilelerin belirlediği 30 yaşını doldurmuş adaylar arasında yapılan kura belirliyordu. Atina ordusunu ve donanmasını yönetmekle yükümlü olan generaller yaptıkları her hareketten dolayı meclise karşı sorumluydular. Kleisthenes'in askeri alanda böyle bir düzenlemeye gitmesinde, Atina'nın askeri bir güç olarak hızla gelişmesinin ve sürekli olarak dış tehditlerle karşı karşıya kalmasının önemi büyüktür.

2. II. Philippos ile Olympias'ın oğlu olan Büyük İskender (III. Aleksandros) Plutarkhos'a göre 6 Hekatombaion (yaklaşık M.Ö. 20 Temmuz 316) tarihinde doğmuştur.

İskender M.Ö. 336 yılında 20 yaşındayken babasının ölümü üzerine tahta çıkmıştır. Tahta çıkar çıkmaz babasının katillerini cezalandırarak babasının halefi olduğunu ortaya koyarak otoritesine karşı gelmeye çalışanlara gözdağı vermiştir.

Dirayetili bir yönetici olduğunu ilk hareketleri ile ispatlayan İskender Korinthos Birliği tarafından birliğin hegemon'u ve Pers seferinin komutanı seçildi. İskender, bir yandan Trakyalı ve İlyrialı kabileleri kontrolü altına almaya çalışırken diğer taraftan Persler üzerine düzenlemeyi planladığı seferin hazırlıklarını tamamlamaktaydı.

İskender arkasında ülkesini tehdit edebilecek bir düşman bırakmak istemediği için Makedon hegemonyasını hazmedemeyen ve sürekli ayaklanma riski bulunan Atina ve Thebai'ye sefer düzenleyerek bu iki şehri ele geçirmiştir.

Bu hazırlıkların ardından M.Ö. 331 – 30 yılları arasına tarihlenen Helenistik dönemi başlatacak büyük Doğu seferine başlamıştır. Helenistik Dönem Pers Devleti'nin yıkıldığı M.Ö. 331 yılından başlayıp son Helenistik krallık olan Ptolemaioslar'ın Actium Savaşı'nda yenilmesiyle bitmiştir.

Perslerle ilk karşılaşma Granikos (Biga Çayı) yakınında gerçekleşti. İskender'in subaylarından olan Parmenion 5.100 Tesalyalı süvariye komuta ediyordu. İskender de 13.000 Makedon'un başındaydı. Persler ise piyade ve süvari olarak toplam 40.000 askerden oluşuyordu. İskender, ortaya *phalanks*'i, *kanatlara da süvarileri ve piyadeleri* yerleştirdi. Savaş düzenindeki her iki ordu Granikos Çayı boyunca karşılıklı sıralanmış yaklaşık 3 km'lik bir hat oluşturuyordu. İskender'in uyguladığı taktik sonucu Persler kesin bir yenilgiye uğradılar (M.Ö. 334). Granikos Savaşı ile Anadolu'nun kapısı İskender'e açılmış oldu. İskender, ırmağı geçerek karaya çıkmaya çalışan, fakat Persler tarafından öldürülen ilk 25 askerin bronz heykellerini yaptırdı.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Fen Edebiyat Fakültesi
Tarih Bölümü
2019 / 2020 Eğitim-Öğretim Yılı Güz Yarıyılı
TAR335 Eskiçağ Akdeniz Med. Tarihi Dersi Final Sınavı

06/01/2020

Öğrencinin		Aldığı Puan	
Adı ve Soyadı	<i>CEVAP ANAHTARI</i>		
Numarası		İmzası	
❖ Sınav süresi 60 dakikadır. ❖ Birinci soru 50 puan, ikinci soru 50 puan, toplam 100 puandır.			

Dr. Öğr. Üyesi Okay PEKŞEN

Başarılar Dilerim...

İskender Galatia'nın en önemli kenti Ankyra'ya (Ankara) geldi. Orada onu Paphlagonialılardan oluşan bir heyet karşıladı. Heyet, İskender'in egemenliğini tanıyacıklarını fakat ordusuyla topraklarına girmemelerini istedi. İskender, onlara Phrygia Satrabı Kalas'a itaat etmelerini söyleyerek Kappadokia'ya doğru yola çıktı. Böylece Halys Irmağı'na (Kızılırmak) kadar Küçük Asya'nın önemli bir bölümü İskender'in egemenliğine girmiş oldu. Sabiktas'ı Kappadokia satrabı olarak atayarak, Kilikia geçitlerine dayandı. İskender, Kilikia Kapıları (Gülek Boğazı) olarak bilinen dağ geçidinin Perslerce tutulmuş olduğunu haber alınca kampının bulunduğu yerde Parmenion'u bırakarak kendisi gece boyunca boğaza doğru ilerledi. İskender'in ilerlediğini gören Pers nöbetçiler buldukları yerleri terk ederek kaçtılar; İskender ertesi gün şafakta emrindeki orduyla kolayca boğazdan geçerek Kilikia'ya girdi. Bu sırada ona ulaşan bir habere göre, İskender'in boğazdan geçtiğini öğrenen Satrap Arsames, önce Tarsos'u savunmaya niyetlendiyse de sonradan fikir değiştirerek kentten kaçmaya hazırlanıyordu. Tarsoslular, Arsames'in kaçmadan önce kentlerini yağmalayacağından endişe ediyorlardı. Bunu öğrenen İskender, süvari birlikleri ve hafif silahlı piyadelerle çabucak Tarsos'a yürüdü. Arsames de kenti yağmalamaya fırsat bulamadan Pers Büyük Kralı III. Dareios'un yanına kaçmak zorunda kaldı. Antik kaynaklarda Tarsos'a giren İskender'in yorgunluktan bitap düştüğü; Kydnos Irmağı'nda (Tarsus Çayı) yüzdükten sonra ateşlendiği ve uyuyamadığı anlatılmaktadır. Doktorları ona hekim Philippos'u önerdiler. Philippos'un İskender'e tavsiye ettiği güçlü ilacı hemen hazırlandı. Bu sırada Parmenion'dan İskender'e bir mesaj geldi: "Philippos'a dikkat et! Öğrendiğime göre Pers kralı Dareios seni öldürmesi için ona bir ödül verdi." İskender mesajı okudu ve Philippos'a verdi. Hekim mesajı okurken İskender ilacı içti. İlaç etkisini gösterdi ve İskender iyileşti.

İskender Mallos'tayken Dareios'un Assur topraklarındaki Sokhoi'da karargâh kurduğu haberini aldı ve komutanlarını toplayarak onlara bilgi verdi. Ertesi gün de yola çıktı. Önce Myriandros yakınında kamp kurdu. Gece çıkan şiddetli bir fırtına ve yağmur nedeniyle bir süre kampta mahsur kaldı. Bu sırada Dareios askerî ve stratejik açıdan elverişli düzlükte askerleriyle vakit geçiriyordu. İskender ise rahatsızlığından dolayı Tarsos'ta ve teftişten dolayı da bir süre Soloi'da kaldıktan sonra tepelerdeki Kilikalılara tekrar akın yaptı. Dareios ise Issos'a (Yeşil Höyük, eski adıyla Kinet Höyük) doğru yola çıktı ve farkında olmadan daha önce İskender'in geçtiği yoldan geçerek onun arkasına sarktı ve Pinaros Irmağı'na yöneldi. Böylece Pers ordusu kuzeyde, Makedonya ordusu ise güneyde kalmıştı. Durumun farkına varan İskender hemen geriye dönerek Pinaros Irmağı kıyısına vardı. Dareios'un ordusu Pinaros Irmağı'nın (Deliçay veya Payas Çayı?) kuzeyinde, İskender'in ordusu ise güneyinde mevzilendi. İskender, birtakım manevralardan sonra ordusunu savaş düzenine soktu. Sağ ve sol kanatlara komutanlarını görevlendirdi. İskender'in saldırıya geçtiğini öğrenen Dareios ordusunun bir bölümüne karşı taarruz emri verdi. Şiddetli bir savaş oldu. İskender, sayıca daha fazla askere sahip olan Dareios'un ordusu karşısında üstünlüğü ele geçirdi. Dareios, kalkanını, pelerinini ve hatta

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Fen Edebiyat Fakültesi
Tarih Bölümü
2019 / 2020 Eğitim-Öğretim Yılı Güz Yarıyılı
TAR335 Eskiçağ Akdeniz Med. Tarihi Dersi Final Sınavı

06/01/2020

Öğrencinin		Aldığı Puan	
Adı ve Soyadı	CEVAP ANAHTARI		
Numarası		İmzası	
❖ Sınav süresi 60 dakikadır. ❖ Birinci soru 50 puan, ikinci soru 50 puan, toplam 100 puandır.			

Dr. Öğr. Üyesi Okay PEKŞEN

Başarılar Dilerim...

yayını bile savaş arabasında bırakarak atına atlayıp kaçtı. Hava kararınca kadar Makedonyalılar Pers askerlerini izlediler ve onlara çok sayıda kayıp verdirdiler. Havanın kararması Dareios'u İskender'in eline esir düşmekten kurtardı. İskender, Pers kralının bıraktığı eşyaları alarak karargâhına döndü. Dareios'un çadırında bulunan annesi, karısı ve üç çocuğunu esir aldı (M.Ö. 333). Issos zaferinden sonra İskender, kendi adını taşıyan Aleksandreia (bugünkü Esentepe / İskenderun) kentini kurdu. Çok geçmeden Dareios, İskender'e haber göndererek barış yapılmasını teklif etti. Dareios'un barış önerisini geri çeviren İskender, Suriye'ye (Syria) girerek Perslerin en önemli donanma üslerinden Fenike'ye (Phoinikia) girdi. Sidon, karşı koymadan alındı, Tyros (Sur) ise kuşatma sonunda ele geçirildi (M.Ö. 332); Filistin de İskender'in kontrolüne girdi. İskender M.Ö. 332 sonbaharında Mısır'a yöneldi. Başkent Memphis'teki Pers Satrabı Mazakes karşı koymadan teslim oldu. Mısır ele geçirildi ve burada, Nil Deltası'nda, kendi adını taşıyan bir kent kurdu: Aleksandreia (İskenderiye). İskender, Mısır'da çok iyi karşılandı; Mısır Tanrısı Amon ile özdeşleştirildi. Mısır'da yönetimi, âdet olduğu üzere, yerli bir yöneticiye bıraktı; fakat yine mali ve askerî kontrol Hellen ya da Makedon kişilerin elindeydi. İskender, M.Ö. 331'de Mısır'dan ayrılarak, Pers Kralı Dareios'un asıl ordusunun bulunduğu Babylonia'ya girdi. İki ordu Mezopotamya'da Arbela (Erbil) yöresindeki Gaugamela Ovası'nda karşılaştı. Savaş taktiği ve İskender'in zekâsı, Pers ordusunun bozguna uğramasına neden oldu; Dareios kaçtı. Gaugamela Savaşı'ndan sonra İskender, "Asya Kralı" ilân edildi; Persler ise bir daha toparlanamadılar. İskender, İran (Persia) içlerine ilerleyerek Pers İmparatorluğu'nun başkentleri olan Babylon, Susa, Persepolis ve Ekbatana'yı (bugünkü Hemedan) ele geçirdi; imparatorluğun hazinelerine el koydu. Antik kaynaklarda İskender'in eline geçen Pers servetinin 40-50 bin *talanton* (yaklaşık 1.000 ton altın) civarında olduğu öne sürülmektedir. Bir süre sonra Dareios, kendi adamlarından biri olan Baktria Satrabı Bessos tarafından öldürüldü. İskender, M.Ö. 330-329 yıllarında herhangi bir karşı koyma ile karşılaşmadan Hindikuş dağlarına kadar ilerledi. Baktria ve Sogdiana'ya (Türkistan) savaşarak boyun eğdirdi. Bu arada Sogdianalı prenses Roksane ile evlendi. M.Ö. 327-325 yılları İskender'in Hindistan seferine çıktığı yıllardır. Böylece imparatorluğun doğu sınırlarını Hyphasis ve Aşağı İndus (Sind) havzasına değin genişletti. Kuzeybatı Hindistan'da Paurava Kralı Poros'un karşı koymasıyla karşılaşan İskender, Hydaspes Irmağı yakınında Poros'u yenilgiye uğrattı. Hydaspes Savaşı zaferinden sonra Pencap'a girdi. Fakat yorgun düşen askerlerinin daha fazla ilerlemek istememeleri nedeniyle geri dönmek zorunda kaldı. Ordusunun bir kısmı İndus Irmağı'ndan gemilerle, bir kısmı da kara yoluyla İndus deltasına vardı. Daha sonra ordunun yine bir kısmı deniz yoluyla, bir kısmı da kara yoluyla Persia'ya döndü (M.Ö. 325 / 324). Ne var ki, İskender çok geçmeden ateşli bir hastalığa yakalandı.

Arrianos kralın kroniklerine atıfta bulunarak onun son günlerini şöyle anlatır:

"...Artık hali çok fena idi. Kendisini parktan kral sarayına taşıttırdı. Kumandanları yanına girince onları tanımamasına tanıdı ama ağzından hiçbir ses çıkmadı. Artık konuşacak halde

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Fen Edebiyat Fakültesi
Tarih Bölümü
2019 / 2020 Eğitim-Öğretim Yılı Güz Yarıyılı
TAR335 Eskiçağ Akdeniz Med. Tarihi Dersi Final Sınavı

06/01/2020

Öğrencinin		Aldığı Puan	
Adı ve Soyadı	CEVAP ANAHTARI		
Numarası		İmzası	
❖ Sınav süresi 60 dakikadır. ❖ Birinci soru 50 puan, ikinci soru 50 puan, toplam 100 puandır.			

Dr. Öğr. Üyesi Okay PEKŞEN
Başarılar Dilerim...

değildi. Geceleyin ateşi çok fena idi. Ertesi gün de, onun gecesi de, ertesi gün de böyle oldu.”
İskender, M.Ö. 323'te, henüz 33 yaşındayken Babylon'da (Babil) öldü.